

Фрумкіна А. Л.

<https://orcid.org/0000-0003-2635-685X>

Міжнародний університет

МЕДІАДИСКУРС ЯК ПРОСТІР АКТУАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПТІВ В УКРАЇНСЬКИХ ТА НІМЕЦЬКОМОВНИХ ЗМІ (НА ПРИКЛАДІ КОНЦЕПТУ СВОБОДА / FREIHEIT)

У статті досліджується медіадискурс як один із провідних просторів актуалізації концептів у сучасному комунікативному середовищі на матеріалі українських та німецькомовних ЗМІ. У центрі уваги перебуває концепт СВОБОДА / FREIHEIT як базова ціннісна й когнітивна домінанта сучасної медіакомунікації. Теоретичну основу дослідження становлять положення когнітивної лінгвістики, медіалінгвістики та критичного дискурсу-аналізу, зокрема концепції фреймування, ментальних моделей і дискурсивних стратегій.

Метою статті є виявлення механізмів актуалізації концептів у медіадискурсі та з'ясування специфіки репрезентації концепту свободи в українському й німецькомовному інформаційному просторі в умовах соціально-політичних трансформацій останніх років. У роботі застосовано дискурсивно-когнітивний, порівняльний та інтерпретаційний методи аналізу, що дало змогу простежити взаємодію мовних, оцінних і наративних засобів у процесі формування концептуальних смислів.

Установлено, що в німецькомовному медіадискурсі концепт FREIHEIT переважно актуалізується в нормативно-правовому та громадянському вимірах і пов'язується з ідеями відповідальності, політичної участі, верховенства права та стабільності демократичних інституцій. Натомість в українському медіадискурсі після 2022 року концепт СВОБОДА зазнає істотної смислової трансформації й репрезентується як екзистенційно-національна категорія, що поєднує значення виживання, гідності, спротиву та колективної ідентичності.

Зроблено висновок, що медіадискурс виступає динамічним механізмом не лише вербалізації, а й переосмислення концептів, забезпечуючи їх інтеграцію у ціннісну картину світу сучасного суспільства та формування домінуючих інтерпретаційних моделей соціальної реальності.

Ключові слова: медіадискурс, концепт, концептуалізація, СВОБОДА / FREIHEIT, когнітивна лінгвістика, фреймування, дискурсивні стратегії.

Постановка проблеми. Медіадискурс посідає центральне місце в сучасному комунікативному просторі, визначаючи способи колективного осмислення соціальної реальності, формуючи когнітивні моделі та впливаючи на структурування концептуального досвіду суспільства. Поняття концепту, яке є ключовим у когнітивній лінгвістиці, набуває особливого значення в контексті медіакомунікації, адже медіатексти виступають одним з найдинамічніших каналів його актуалізації, закріплення й трансформації.

Під впливом інформаційної насиченості, високої швидкості циркуляції повідомлень і дискурсивної багатоманітності саме медіапростір формує «оперативний концептосферний рівень» суспільної свідомості [21], у якому відобража-

ються не лише факти, а й цінності, інтерпретації, ідеологеми та культурні сценарії.

Особливої актуальності проблема актуалізації концепту СВОБОДА набуває у зв'язку зі швидкими соціальними змінами 2022–2025 рр., трансформацією інформаційних стратегій та зростанням ролі медіатекстів як чинника формування ціннісних орієнтацій. У такому контексті медіапростір постає сферою, у якій СВОБОДА не лише вербалізується як базова цінність, а й концептуально моделюється, переосмислюється та наповнюється новими екзистенційними й політичними смислами.

Відповідно, дослідження медіадискурсу як середовища актуалізації концептів дозволяє простежити взаємодію мовних, когнітивних та соці-

ально-політичних чинників у процесі конструювання реальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика концептуалізації в медіадискурсі активно розробляється у межах когнітивної лінгвістики (G. Lakoff, M. Johnson, R. Langacker), соціолінгвістики та медіалінгвістики (T. van Dijk, E. Goffman).

Дослідники оперують поняттями *фрейму*, *ментальної моделі*, *дискурсивної стратегії*, підкреслюючи, що медіа не лише інформують, а й інтерпретують події через певні концептуальні схеми.

Попри наявність численних праць, поза увагою дослідників досі залишається комплексне вивчення того, як саме сучасний медіадискурс – особливо новинний та аналітичний – актуалізує концепти через метафоризацію, оцінність, фреймування та нарративну організацію. Це визначає **наукову новизну** і доцільність поданого дослідження.

Концепт у сучасній когнітивній лінгвістиці визначають як ментальну одиницю, що відображає результат пізнавальної діяльності людини, концентрує знання, оцінки, асоціації та культурні смисли. У медіадискурсі концепт реалізується через: *мовні маркери* (лексеми, метафори, фрейми, терміни); *дискурсивні стратегії* (інтерпретаційні рамки, модальні оцінки, фокус уваги); *нарративні моделі*, що структурують події.

Т. ван Дейк [21] підкреслює, що медіадискурс формує соціальні моделі інтерпретації через які аудиторія «прочитує» світ. Саме тому концепти в медіа є не лише когнітивними, а й соціальними конструкціями, що відображають ідеологічні параметри, інтереси, домінуючі нарративи.

У межах медіадосліджень особливої уваги заслуговує концепт СВОБОДА, який належить до ключових ціннісних і когнітивних домінуючих сучасного інформаційного простору. Саме він формує центральну вісь суспільного дискурсивного поля, виступаючи смисловим ядром, через яке медіа структурують уявлення про політичну реальність, національну ідентичність, моральні орієнтири та колективні форми переживання подій.

Постановка завдання. Метою статті є з'ясування механізмів актуалізації концептів у сучасному німецько- та україномовному медіадискурсі та виявлення основних дискурсивних стратегій їх репрезентації. Досягнення поставленої мети передбачає окреслення теоретичних засад розуміння концепту та його ролі у медіакомунікації, виявлення способів актуалізації концептів на матеріалі українського й німецькомов-

ного медіадискурсу, а також визначення функцій концептів у формуванні суспільної інтерпретаційної картини.

Виклад основного матеріалу. У медіапросторі концепти активуються через комплекс взаємопов'язаних когнітивно-дискурсивних механізмів, серед яких провідну роль відіграють метафоризація, фреймування, інтерпретаційні стратегії та емоційно-оцінна репрезентація. Метафоризація, згідно з підходом Дж. Лакоффа і М. Джонсона, дозволяє структурувати складні соціальні явища через зрозумілі образи [16], унаслідок чого війна осмислюється як хвороба, що проявляється у таких метафоричних формулюваннях, як «*вірус агресії*» чи «*епідемія насильства*», а держава постає як дім із характерними для цієї сфери уявленнями про «*двері-кордон*» чи «*фундамент демократії*». Фреймування, концептуалізоване Е. Гофманом, задає інтерпретаційні рамки сприйняття новинного повідомлення [13]: подія може опинитися у фреймі конфлікту, загрози, перемоги, жертви або надії, що визначає як акценти, так і оцінний потенціал інформації. Інтерпретаційні стратегії, описані Т. ван Дейком, доповнюють цей процес завдяки впровадженню опозиції позитивного «*ми*» та негативного «*вони*», застосуванню стратегії емпатії або драматизації, які спрямовують аудиторію до певного емоційного та когнітивного прочитання події [21]. Важливим складником механізмів актуалізації є також емоційно-оцінна лексика, що підсилює концептуальні смисли й забезпечує інтенсивність сприйняття; уживання прикметників на кшталт «*катастрофічний*», «*історичний*», «*доленосний*» формує відповідну тональність дискурсу та впливає на інтерпретацію ключових концептів, що узгоджується з дослідженнями оцінної семантики в медіатекстах. Медіадискурс постає динамічним простором, у якому концепти не лише експлікуються, а й трансформуються, набуваючи нових змістових і ціннісних модифікацій.

Концепт СВОБОДА у медіадискурсі належить до ключових ціннісних констант, однак його змістова структура є надзвичайно динамічною та залежною від політичного, культурного й інформаційного контекстів. Медіапростір не лише відтворює його традиційні значення, а й активно модифікує їх, формуючи нові смислові акценти відповідно до суспільних змін. У цьому аспекті концептуальні трансформації свободи співвідносяться з ширшими когнітивними процесами переосмислення соціальних категорій.

У німецькомовному та загальноєвропейському медіапросторі, репрезентованому такими

провідними платформами, як DW, Tagesschau, Süddeutsche Zeitung, Der Spiegel, концепт СВОБОДА / FREIHEIT посідає стабільну, але багатовимірну позицію, що вирізняється глибинним зв'язком із традиціями європейської політичної філософії та усталеними демократичними практиками. На відміну від ліберально-індивідуалістичного трактування у британсько-американському дискурсі, де свобода здебільшого означає пріоритет особистої автономії над зовнішніми обмеженнями, у німецькомовних медіа ця категорія майже завжди вписується у контекст спільної відповідальності, громадянської зрілості та участі в публічному житті, що відповідає німецькій республіканській традиції [18; 22]. Така інтерпретація глибоко вкорінена у європейській політичній думці, яка бере початок від античних концепцій *res publica* та аристотелівського поняття поліса, але виразно проявляється у філософії ХХ століття.

Німецькомовний медіадискурс цілеспрямовано підкреслює, що свобода не може існувати поза межами політичної спільноти, адже її реалізація залежить від участі громадян у процесах ухвалення рішень, підтримки інституцій та дотримання законодавства. Така інтерпретація цілком відповідає концепціям громадянської свободи, описаним у працях К. Ясперса, який наголошував, що свобода реалізується лише у межах відповідальної політичної дії [15]. У цьому контексті свобода сприймається не як абсолютне «звільнення від», а як свобода для участі: свобода висловлювати позицію, брати участь у виборах, ініціювати суспільні зміни та здійснювати громадський контроль. Зазначений підхід чітко проявляється у матеріалах DW, де наголошується, що «*Freiheit bedeutet nicht nur Rechte zu genießen, sondern Verantwortung zu übernehmen – vor allem durch die Teilnahme an demokratischen Wahlen*» (DW, 12.09.2023), підкреслюючи нерозривний зв'язок свободи та громадянської активності. Подібну логіку відтворює й Tagesschau, у якому свобода тлумачиться кризь призму суспільної відповідальності: «*Individuelle Freiheit endet dort, wo sie das Gemeinwohl gefährdet*» (Tagesschau, 04.11.2022). Це трактування підтримують і публікації Süddeutsche Zeitung, де зазначається, що свобода втрачає свій сенс без політичної участі: «*Ohne politisches Engagement verliert Freiheit ihren Sinn*» (Süddeutsche Zeitung, 17.08.2023). У Der Spiegel свобода постає як функція стійкості демократичних інституцій: «*Freiheit kann nur dort gedeihen, wo Institutionen stark sind und von der Bevölkerung getragen werden*» (Der Spiegel, 29.03.2023). Сукуп-

ність цих медіапрактик демонструє, що у німецькомовному дискурсі свобода послідовно репрезентується як політико-етична категорія, що одночасно означає право й обов'язок, а також підкреслює, що демократичні механізми функціонують лише за умови активного залучення громадян.

Таке трактування повністю узгоджується з ідеями Ханни Арендт про свободу як досвід дії у публічному просторі, де людина реалізує себе у взаємодії з іншими, ініціюючи нові починання та відповідаючи за загальний стан спільноти [8]. У її концепції свобода не є приватною внутрішньою властивістю індивіда, а виникає та проявляється виключно у сфері спільної комунікації та дії. Саме ця гуманістично-республіканська традиція відчутно присутня у європейських медіа, де свобода трактується як активне громадянство й невід'ємно пов'язана з самодисципліною, відповідальністю та здатністю брати участь у підтримці спільних демократичних практик.

Сучасний німецькомовний дискурс також підсилює ідею про те, що свобода не є гарантованою чи статичною категорією, а потребує постійної підтримки, оновлення й захисту. У матеріалах DW регулярно акцентується на тому, що свобода можлива лише за наявності функціональної правової держави (*Rechtsstaat*), підзвітності влади та прозорих демократичних процедур. У публікації DW від 15.03.2023 прямо зазначено: «*Freiheit kann nur bestehen, wenn der Rechtsstaat stark bleibt und politische Macht kontrolliert wird*», що підкреслює необхідність інституційної рівноваги та підзвітності. Аналогічні акценти простежуються в Tagesschau, де у матеріалі від 22.01.2024 наголошується: «*Demokratische Freiheit verlangt ständige Pflege – durch Transparenz, Kontrolle und unabhängige Justiz*», що фактично відтворює принципи німецької правової традиції.

Таке розуміння безпосередньо співвідноситься з теоріями комунікативної раціональності Ю. Габермаса, який наголошує, що свобода забезпечується через практики дискусії, консенсусу та інституційної легітиматії [14]. Саме тому у німецькомовних медіа свобода послідовно пов'язується з якістю суспільного діалогу та довірою до політичних інститутів. Наприклад, Süddeutsche Zeitung у статті від 10.05.2023 акцентує: «*Ohne offene Debatte und überprüfbare Entscheidungen verliert Freiheit ihre demokratische Basis*», що відображає габермасівську концепцію публічної сфери.

У Der Spiegel дискурс щодо свободи часто подається через призму загроз правовій дер-

жаві та необхідності її захисту. У випуску від 02.09.2023 редакція підкреслює: «*Freiheit ist verletzlich – sie braucht unabhängige Gerichte und eine aktive Zivilgesellschaft, die Missbrauch der Macht verhindert*». Свобода в німецькомовних медіа нерозривно пов'язана з верховенством права, незалежністю судової влади, політичною відповідальністю та етичними стандартами публічного спілкування. Сукупність таких дискурсивних маркерів створює образ свободи як динамічного процесу, що потребує постійного оновлення, захисту й активної участі громадян.

Дискурсивні практики Tagesschau демонструють виразну тенденцію до нормативного фреймування свободи, коли вона репрезентується як організована форма політичної взаємодії, що ґрунтується на дотриманні законодавства, участі громадян у виборчих процесах, прозорості політичної комунікації та солідарності з вразливими групами населення. У сюжеті Tagesschau від 12.06.2023 прямо зазначено: «*Freiheit bedeutet Verantwortung – ohne Beteiligung an demokratischen Entscheidungen verliert sie ihren Inhalt*», що підкреслює нерозривний зв'язок між свободою та громадянською участю. У матеріалі від 04.11.2023 Tagesschau також наголошує, що свобода не може існувати у відриві від суспільного блага: «*Individuelle Freiheit endet dort, wo die Sicherheit der Gemeinschaft gefährdet wird*». У такий спосіб канал систематично вибудовує нормативний фрейм, у якому свобода постає не лише як право, але і як обов'язок діяти відповідально в межах демократичних процедур.

Подібний дискурсивний вектор спостерігається й у DW, де у статті від 21.08.2023 підкреслюється, що свобода в умовах сучасних демократичних суспільств неможлива без прозорих механізмів політичної комунікації: «*Transparente Institutionen sind Voraussetzung dafür, dass Freiheit nicht missbraucht wird*».

У німецькомовному медіадискурсі концепт СВОБОДА / FREIHEIT функціонує у складній взаємодії індивідуального та колективного, правового та морального, політичного та етичного. Його зміст не зводиться до абстрактної ідеї автономії, а набуває значення **практичного політичного інструмента**, що забезпечує стійкість демократичних інституцій і визначає якість громадянської культури. На цьому тлі свобода постає не лише як стан, а як динамічний процес, що безперервно відтворюється у взаємодії суспільства, держави та медіа.

В українському медіадискурсі концепт СВОБОДА після 2022 року зазнав масштабної смисло-

вої трансформації, яка значною мірою зумовлена війною, зміною ієрархії цінностей та конструюванням нової колективної ідентичності. Якщо до 2022 року свобода найчастіше осмислювалася як політична, громадянська або ціннісна категорія, то у період повномасштабного вторгнення її значення змістилося у бік **екзистенційно-національного виміру**, де свобода виступає передусім як право на існування, самовизначення, гідність і безпеку. У таких українських медіа, як Українська правда, Суспільне, НВ, свобода дедалі частіше репрезентується як **категорія виживання**, як ресурс мобілізації та як символічна основа спротиву. Це зміщення повністю узгоджується з сучасними українськими соціолінгвістичними та культурологічними дослідженнями, де свобода визначається як «центральний смисловий маркер української ідентичності часів війни» [3], а також як «культурний код опору та самоусвідомлення» [1].

У медіатекстах спостерігається виразне посилення поєднання індивідуального та колективного аспектів свободи. З одного боку, свобода постає як внутрішня властивість суб'єкта, його здатність зберігати гідність, діяти автономно та приймати власні рішення навіть у кризових умовах. У публікації «Української правди» від 18.03.2023 зазначено: «*Свобода починається з особистого вибору – не мовчати, не піддаватися страху, не зраджувати власним принципам*», що підкреслює індивідуально-психологічний вимір концепту. Схожа тенденція простежується й у матеріалі НВ від 07.05.2024, де автор наголошує: «*Бути вільним – означає залишатися собою, навіть коли навколо хаос і невизначеність*». Такі приклади формують фрейм свободи як внутрішнього ресурсу стійкості, моральної позиції та особистісної автономії.

З іншого боку, свобода у медіадискурсі дедалі частіше постає як національно-політичний символ, що репрезентує право держави на суверенітет, територіальну цілісність, європейське майбутнє та безпеку. У Суспільному 14.02.2023 у матеріалі про міжнародну підтримку України зазначено: «*Свобода – це не лише особисте право, це право країни на майбутнє без окупації та диктату*». У НВ у матеріалі від 22.08.2024 підкреслюється зв'язок свободи з європейським цивілізаційним вибором: «*Українська свобода сьогодні – це свобода бути в Європі, серед суспільств, які поділяють наші цінності*».

Таке поглиблене поєднання внутрішнього й зовнішнього вимірів свободи перегукується з науковими підходами українських філософів

і культурологів. В. Пролеєв наголошує, що українська свобода історично осмислюється як «прагнення до політичного самовизначення, заснованого на відповідальності перед спільнотою» [5], підкреслюючи її нерозривний зв'язок із колективною відповідальністю та солідарністю. У цьому ж ключі О. Забужко зазначає, що свобода для українців є «екзистенційним кодом, який визначає національну суб'єктність і здатність до опору» [2], тобто стає не просто цінністю, а фундаментальним принципом самоідентифікації.

У сучасному медіадискурсі ці теоретичні положення знаходять чітку й переконливу дискурсивну реалізацію. «Українська правда» у матеріалі від 28.02.2023 формулює цю ідею через екзистенційну метафору: «Свобода сьогодні – це не політичний вибір, а право країни бути живою». У публікації НВ від 24.08.2024 свобода описується як спільний «код спротиву», що об'єднує суспільство: «Ми захищаємо свободу не лише як державу, а як спосіб бути людьми, які стоять одне за одного». На Суспільному у сюжеті від 12.03.2023 свобода прямо пов'язується з міжнародною підтримкою, адже «право на свободу українців є також правом Європи залишатися територією демократії».

Особливо показовою є лексична репрезентація свободи в українських медіа, де вона систематично супроводжується емоційними інтенсифікаторами, такими як «непохитна», «незламна», «безумовна», «засаднича», «екзистенційна». Такі епітети формують підсилений оцінний контур концепту, задаючи виразний аксіологічний фрейм героїчності та колективної стійкості. У матеріалах «Української правди» (03.04.2023) свобода описується як «незламна основа нашого спільного вибору бути вільними»; НВ у статті від 18.09.2023 називає її «непохитною цінністю, що тримає країну в момент найбільших випробувань»; на Суспільному (11.08.2023) свобода постає як «екзистенційна необхідність, за яку платять щодня».

Таке стабільне поєднання свободи з підсиленими емоційними характеристиками формує потужний образний і соціокультурний горизонт, у межах якого концепт набуває не лише політичного, а й глибоко символічного значення. Він стає ресурсом колективної згуртованості в умовах війни, виконуючи роль ключового маркера національної ідентичності та моральної легітимності спротиву.

Водночас еволюція концепту свободи в українському медіадискурсі після 2022 року тісно переплітається з процесами колективного пережи-

вання травми та формуванням нової пам'яттєвої культури. Така динаміка повністю узгоджується з висновками А. Ассман, яка підкреслює, що в періоди кризи суспільства переосмислюють засадничі цінності, і концепти свободи, гідності та солідарності стають ядром культурної пам'яті [9]. Українські медіа чітко демонструють цей процес: у «Українській правді» (12.03.2023) свобода постає як «пам'ять про тих, хто обрав бути вільним ціною життя»; Суспільне у матеріалі від 28.08.2023 підкреслює її як «моральну основу національного досвіду війни»; НВ у статті від 15.01.2024 визначає її як «цінність, що об'єднує минуле, теперішнє і майбутнє спротиву». У такий спосіб медіадискурс перетворює свободу на консолідуючий символ, який інтегрує індивідуальні та колективні переживання у спільний культурний наратив і формує моральний імператив політичних рішень.

Додатково українські медіа активно використовують метафоричні моделі, які зближують свободу з категоріями боротьби, світла, життя, дому та майбутнього. У НВ (09.05.2023) – як «дім, який ми будемо попри руйнування»; на Суспільному (17.10.2023) – як «подих життя, що тримає суспільство у стані стійкості». Такі метафори відтворюють напруження між загрозою знищення та прагненням відновлення і повністю узгоджуються з теорією когнітивної метафори Лакоффа і Джонсона [16], яка пояснює, що в умовах екзистенційної кризи ціннісні концепти посилюються, набуваючи емоційно насичених і глибоко символічних репрезентацій.

Висновки. Проведене дослідження підтвердило, що медіадискурс є одним із провідних механізмів актуалізації, трансформації та закріплення концептів у суспільній свідомості, оскільки саме медіапростір визначає швидкість циркуляції смислів та характер їхнього переосмислення. Концепт СВОБОДА / FREIHEIT в німецько- та україномовному медіадискурсі функціонує як багатовимірний когнітивний структурний елемент, що поєднує правові, етичні, політичні, екзистенційні й символічні значення та формує цілісний ціннісний горизонт сучасного суспільства. У німецькомовних медіа свобода послідовно репрезентується як категорія громадянської відповідальності й політичної участі, пов'язана з верховенством права, інституційною підзвітністю та активною залученістю громадян до демократичних процедур, що відображає республіканську традицію європейської політичної думки. В українському медіадискурсі після 2022 року відбувається змі-

щення акцентів у бік екзистенційно-національного виміру: свобода постає як умова виживання, символ опору та моральна основа колективної ідентичності, що закріплюється через метафоричні та емоційно-оцінні маркери й інтегрується в культурну пам'ять війни. Порівняльний аналіз засвідчив, що попри спільне розуміння свободи

як базової цінності, у німецькомовному дискурсі домінує нормативно-правовий і громадянський вимір, тоді як в українському – екзистенційний, національно-політичний та емоційно-ціннісний, що зумовлено відмінностями історичного досвіду та актуального соціально-політичного контексту.

Список літератури:

1. Гнатюк О. Прощання з імперією. Українські дискусії про ідентичність. Київ : Критика, 2005.
2. Забужко О. Філософія і культурна притомність нації *Хроніки від Фортінбраса. Вибрана есеїстика*. Київ : Факт, 2001. С. 132–151.
3. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2010.
4. НВ (Новое Время): офіційний сайт. URL: <https://nv.ua> (дата звернення: 20.01.2026).
5. Пролеєв В. Суспільство знань як антропологічна ситуація Філософія освіти. 2014. № 1–2. С. 7–24.
6. Суспільне Новини: офіційний сайт. URL: <https://suspilne.media> (дата звернення: 20.01.2026).
7. Українська правда: офіційний сайт. URL: <https://www.pravda.com.ua> (дата звернення: 20.01.2026).
8. Arendt H. *The Human Condition*. Chicago : The University of Chicago Press, 1958.
9. Assmann A. *Cultural Memory and Western Civilization: Functions, Media, Archives*. Cambridge : Cambridge University Press, 2011.
10. Bourdieu P. *Language and Symbolic Power*. Cambridge : Polity Press, 1991.
11. Der Spiegel: офіційний сайт. URL: <https://www.spiegel.de> (дата звернення: 20.01.2026).
12. Deutsche Welle (DW): офіційний сайт. URL: <https://www.dw.com> (дата звернення: 20.01.2026).
13. Goffman E. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Cambridge, MA : Harvard University Press, 1974.
14. Habermas J. *Between Facts and Norms: Contributions to a Discourse Theory of Law and Democracy*. Cambridge, MA : MIT Press, 1996.
15. Jaspers K. *Die Schuldfrage. Ein Beitrag zur deutschen Frage*. München : Piper, 1946.
16. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. 2nd ed. Chicago : The University of Chicago Press, 2003.
17. Langacker R. W. *Foundations of Cognitive Grammar. Vol. 1: Theoretical Prerequisites*. Stanford : Stanford University Press, 1987.
18. Münkler H. *Die Zukunft der Demokratie*. Berlin : Rowohlt, 2011.
19. Süddeutsche Zeitung: офіційний сайт. URL: <https://www.sueddeutsche.de> (дата звернення: 20.01.2026).
20. Tagesschau: офіційний сайт. URL: <https://www.tagesschau.de> (дата звернення: 20.01.2026).
21. van Dijk T. A. *Discourse and Context: A Sociocognitive Approach*. Cambridge : Cambridge University Press, 2008.
22. Vorländer H. *Demokratie. Geschichte, Formen, Theorien*. München : C.H. Beck, 2003.

Frumkina A. L. MEDIA DISCOURSE AS A SPACE FOR THE ACTUALIZATION OF CONCEPTS IN UKRAINIAN AND GERMAN-LANGUAGE MEDIA (case study of the concept FREEDOM / FREIHEIT)

The article examines media discourse as one of the leading spaces for the actualization of concepts in the contemporary communicative environment, based on materials from Ukrainian and German-language media. The focus is on the concept of FREEDOM / FREIHEIT as a fundamental value-based and cognitive dominant of modern media communication. The theoretical framework of the study draws on approaches from cognitive linguistics, media linguistics, and critical discourse analysis, in particular the concepts of framing, mental models, and discursive strategies.

The aim of the article is to identify the mechanisms of concept actualization in media discourse and to clarify the specific features of the representation of the concept of freedom in the Ukrainian and German-language information space in the context of socio-political transformations of recent years. The study employs discursive-cognitive, comparative, and interpretative methods of analysis, which make it possible to trace the interaction of linguistic, evaluative, and narrative means in the process of shaping conceptual meanings.

It is established that in German-language media discourse the concept of FREIHEIT is predominantly actualized in normative-legal and civic dimensions and is associated with ideas of responsibility, political participation, the rule of law, and the stability of democratic institutions. In contrast, in Ukrainian media discourse after 2022 the concept of FREEDOM undergoes a significant semantic transformation and is

represented as an existential-national category that combines the meanings of survival, dignity, resistance, and collective identity.

The article concludes that media discourse functions as a dynamic mechanism not only of verbalization but also of reinterpretation of concepts, ensuring their integration into the value-based worldview of contemporary society and the formation of dominant interpretative models of social reality.

Keywords: *media discourse, concept, conceptualization, FREEDOM / FREIHEIT, cognitive linguistics, framing, discursive strategies.*

Дата першого надходження статті до видання: 23.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026